

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Kulturvandring som innovativ undervisningsform

Hvordan udfordrer kunstneren, klasselæreren og eleverne hinanden, og hvad lærer de?

Lund, Birthe; Gadegaard, Sarah; Hansen, Ditte Trineke S.

Published in:

Vandringer på fortællingens hovedvej i Sallingsundlandet, 2013

Publication date:

2013

Document Version

Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Lund, B., Gadegaard, S., & Hansen, D. T. S. (2013). Kulturvandring som innovativ undervisningsform: Hvordan udfordrer kunstneren, klasselæreren og eleverne hinanden, og hvad lærer de? I *Vandringer på fortællingens hovedvej i Sallingsundlandet, 2013: En praksisfortælling vedr. læring for fremtiden* (s. 19-27). Region Nordjylland.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Vandringer på fortællingens hovedvej i Sallingsundlandet, 2013

En praksisfortælling vedr. læring for fremtiden

Med projektstøtte fra bl.a. Region Nordjylland,
Kulturpuljen og Børns Møde med Kunsten, Kulturaftale Nordjylland.

REGION NORDJYLLAND

Projektet præsenteres i forbindelse med
Kulturmøde på Mors, den 22. august 2013.
Baggrundsmaterialer med tilladelse fra Region
Nordjylland. Regional Udvikling. Kulturpuljen

BØRNS MØDE MED KUNSTEN

Indhold

1. Forord	3
2. Introduktion til projektet "Vandringer på fortællingens hovedvej"	4
3. Fortælletemaer til "Vandringerne". Et katalog	7
4. Kunstnerkatalog	11
5. Afrapportering og perspektivering af pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage". Til Region Nordjylland, medio juni 2013.	12
<ul style="list-style-type: none">• Oplevelses- og udviklingspotentialer i pilotprojektet Mors rundt i 80 dage. Intern erfaringsopsamling af lektor Thessa Jensen, Aalborg Universitet. Institut for Kommunikation. Baseret på fokusgruppesamtaler med deltagende kunstnere/ Limfjordsteatret og de involverede lærere.• Kulturvandring som innovativ undervisningsform – Hvordan udfordrer kunstneren, klasselærerne og eleverne hinanden, og hvad lærer de? Artikel af lektor Birthe Lund, Sarah Gadegaard og Ditte Trineke S. Hansen, Aalborg Universitet. Institut for Læring og Filosofi. Baseret på observationer i en af ekspeditionsgrupperne på Mors i sommeren 2012.• Perspektiv. Af skoleleder Kirsten Langer, M.C. Holms Skole.	

Forord

Værdifællesskaber

I Nordjylland har vi tradition for at prioritere og udvikle arbejdet med børnekultur, og vi gør det i fællesskaber.

Via Kulturaftalen og de regionale puljer kan Region Nordjylland bakke op om lokale eksperimenter. Politikere, embedsmænd og praktikere kan holde liv i dialogen om, hvordan vi sammen skaber optimale betingelser for børns dannelse og læring.

I 2011 og 2012 har M.C. Holms Skole på Mors opnået økonomisk tilskud og inspiration til et børnekulturelt udviklingsarbejde.

Region Nordjylland, Kulturaftale Nordjylland, Morsø Kommune og Kunstrådet har bidraget til:

- "Mors Rundt i 80 dage" (et pilotprojekt med afsæt i M.C. Holms Skole i 2012)
- "Vandringer på fortællingens hovedvej" (et totalprojekt i Sallingsundlandet med afsæt i M. C. Holms Skole i samarbejde med Hem Børnehave og Skole i sommeren 2013).

Det er en glæde, at projektet "Vandringer på fortællingens hovedvej" skal præsenteres for Folketingets Kulturudvalg og indbudte gæster i tilknytning til Kulturmødet på Mors, den 22. august 2013.

Denne lille mappe rummer dele af M. C. Holms Skoles perspektivering af pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage", afleveret til Region Nordjylland. Regional Udvikling juni 2013.

Med dette eksempel et oplæg til videre dialog om, hvordan vi fortsat sikrer gode betingelser for børns møde med natur, kulturarv og kunst.

Ulla Astman
Regionsrådsformand
Region Nordjylland

2. Introduktion til projektet "Vandringer på fortællingens hovedvej"

Vandringer på fortællingens hovedvej

To skoler – M.C. Holms Skole, Morsø Kommune og Hem Børnehave og Skole, Skive Kommune har gennem det sidste 1½ år samarbejdet om udvikling af et fælles kulturprojekt.

Pædagoger, lærere, SFO-team og inviterede kunstnere og kulturinstitutioner har sammen med børnehavebørn og skoleelever planlagt en vandring i uge 24:2013.

Vandringerne blev til 12 "fortælleekspeditioner", hvor kunstnere, pædagoger/lærere/SFO-team har bevæget sig gennem Sallingsundlandet.

Fortælletemaerne spænder vidt, og ekspeditionernes titler og deltagere er:

- Flyndersø (Børnehaven Hem, 37 børn, 8 voksne)
- Farver på Mors (Aprilgruppen og 0. årgang MCH, 77 børn, 8 voksne)
- Robinson Crusoe (Yngste indskoling Hem, 36 børn, 7 voksne)
- Fortællinger på sporet (1. årgang MCH, 30 børn, 7 voksne)
- Tegn i naturen (2. årgang MCH, 38 børn, 7 voksne)
- Fjordens spor (3.-4. årgang Hem, 28 børn, 3 voksne)
- Fra havn til sagn (3. årgang MCH, 47 børn, 7 voksne)
- Fakta og historiske fortællinger i lokalområdet (4. årgang MCH, 29 børn, 7 voksne)
- Ghost busters. Kampen mod global opvarmning (5.-6. kl. Hem, 20 børn, 3 voksne)
- Et gammelt hus får liv (5.x MCH, 19 børn, 3 voksne)
- Flugten på historiens vej (5.y MCH, 20 børn, 4 voksne)
- Jens Vejmand (6. årgang MCH, 32 børn, 6 voksne).

Stemmer, steder og samstemmighed ved Limfjorden

Projektet har et fælles overordnet formål: at alle børn får gode betingelser for at danne identitet og fremme livsduelighed, der hvor de bor. Strategien er tværfagligt samarbejde om at udvikle uformelle og kreative læringsmiljøer, der appellerer til både videnskabsmanden og kunstneren i ethvert menneske. I den forbindelse vægtes sammenhængende tid, nye relationer, tid til at kende hinanden, muligheden for at anvende mange fortælle-/udtryksformer og langsommelighed (vandring, cykling).

Dannelse – læring i et livslangt perspektiv

”Vandringer på fortællingens hovedvej” er tænkt som et element i det enkelte menneskes dannelsesproces. I dannelsesforskning og fortællingen er rejsen en anvendt metafor. Rejsen, relationen og dialogen giver den rejsende en ny baggrund for refleksion og handling.

Det overordnede formål med skolernes udviklingsarbejde er, at elever og professionelle ”lærer at lære” i et livslangt perspektiv. At mennesker kan forholde sig reflekterende og aktiv til sin egen læring/udvikling.

Nye autentiske læringsmiljøer - eksperimenter med dannelse

Målet med ”Vandringer på fortællingens hovedvej” er

- At etablere og afprøve nye autentiske læringsmiljøer (i nærmiljøet, i naturen, tæt på kulturarven) og tilgange til læring (det eksistentielle, æstetik, stemthed, fællesskab, tempo, tid) for at undersøge betydningen for individets/ gruppens motivation og trivsel
- At involvere andre professionelle grupper: kunstnere, natur- og kulturformidlere og egnsteatret dybere i læreprocesserne
- At undersøge synergieffekterne og samarbejdet mellem lokalsamfundet og dets dannelsesinstitutioner: skole, folkebibliotek, museum, egnsteater – i et samtidigt og koordineret samarbejde på tværs af to kommuner (Skive og Morsø).

Udvikling og planlægning – et fælles ansvar

1. og 2. marts 2013 har alle pædagoger/lærere/SFO-team fra de to skoler, de 20 kunstnere og kulturformidlingsinstitutioner (i alt 88 personer) været samlet to hele dage i Sallingsundlandet. Her har de fået fælles inspiration, oplæg, målsætning og input til den videre planlægning. De har frem for alt fået tid til planlægning i deres nye ekspeditions-team.
2. Maj 2013: Alle kunstnere har besøgt børnehave/skoler og udviklet planlægning sammen med børnene/ eleverne.
3. Uge 24:2013: Alle 12 ekspeditioner/vandringer er gennemført.
4. 21. og 22. november 2013 afholdes et metodeudviklingsseminar for alle projektets voksne deltagere. Her evalueres vandringerne og metodeudviklingen påbegyndes. Der gives oplæg til det fortsatte udviklingsarbejde.

Forskning

Erfaringerne med ”Vandringer på fortællingens hovedvej” skal ikke blot komme os selv til gode. Derfor arbejder vi på at knytte flere uddannelsesinstitutioner og forskere tættere til udviklingsarbejdet.

Samarbejdspartnere-deltagere

- Børnehavebørn 3-6 år
- Skolebørn 6-13 år 0.-6. kl.
- Skoleledere
- Pædagoger/SFO-team
- Lærere
- Skolebibliotekarerne har haft en særlig rolle
- Kommunale konsulenter
- 20 kunstnere indenfor litteratur, dans, billedkunst, musik, performance, digital kunst. Bosat i Nordjylland og resten af landet
- Kulturinstitutioner: Folkebiblioteker, Kulturhistoriske Museer, Kunstmuseum, Egnsmuseer, lokale ”fortællere”
- Uddannelsesinstitutioner: VIA University College. Læreruddannelsen i Skive. Aalborg Universitet
- Forskning: Kjeld Fredens
- Konsulent: Bente Buchhave

Desuden har følgende instanser bidraget både indholdsmæssigt og økonomisk:

- Region Nordjylland. Regional Udvikling. Kulturpuljen (bevilling: 300.000,-)
- Børns Møde med Kunsten. Kultraftale Nordjylland (bevilling: 330.000,-)
- Kultraftale Sallingsund (bevilling: 200.000,-)
- Statens Kunstråd. Huskunstnerordningen (bevilling: 297.602,-)
- De to skoler har ligeledes prioriteret projektet både indholdsmæssigt og økonomisk.

Perspektiv: Læring i bevægelse

På planlægningsseminaret i marts 2013 talte Kjeld Fredens ud fra emnet "Læring med mening". Deltagerne fik oplevelsen af en enorm viden og anerkendelse af tænkningen i "Vandringer på fortællingens hovedvej". Efterfølgende har Kjeld Fredens givet et generøst tilsagn om at bidrage til erfaringsdannelse og evaluering af "Vandringer på fortællingens hovedvej". Et forskningsmæssigt blik er en forudsætning for at alle i og omkring projektet kan lære og anvende den nye viden.

Kjeld Fredens satte allerede inden vandringsugen etiket på hvad alle deltagere skal bidrage til på tværs af ekspeditioner:

Gennem vandringerne undersøger I læring, der er under forandring, bygger på faglig kvalitet, relationer og fremmer kreativitet, fællesskaber, motivation og refleksion.

Vandringerne er læring i praksis. Her er barnet den centrale aktør i egen læring. Da lærer-pædagog-teamet kender eleverne, er der gode muligheder for at rette opmærksomheden mod, hvad der sker med børnene og deres læring og trivsel, når optikken er dannelse og andre inspiratorer bliver partnere i læreprocessen.

På vandringerne skriver de voksne logbog og koncentrerer opmærksomheden om de fem komponenter i et moderne dannelsesbegreb: tradition og kulturarv, kommunikativ kompetence, kritisk evne, skabende fantasi, kreative evner (jf. idéhistoriker Bernt Gustavsson).

Alle 88 voksne deltagere reflekterer sammen med Kjeld Fredens over praksisforløbet (vandringerne i uge 24) og sætter spor for fremtiden på et metodeudviklingsseminar i november 2013.

3. Fortælletemaer til "Vandringerne". Et katalog

Nogle af forberedelserne til det første møde mellem pædagoger/lærere/SFO-team og kunstnere var lagt i hænderne på museerne, folkebiblioteket og skolebibliotekerne på de to skoler. De skulle give bud på fortælletemaer, så vandringsteamene havde et udgangspunkt for at vælge ekspeditionens tema og relevante besøgssteder.

På seminaret i marts 2013 præsenterede museumsinspektør Anna Noe Bovin, Morsheds Historiske Museum 15 temaer:

1. Højriis Slot/slotshistorier og menneskeskæbner
2. Havens Historie
3. Kom ind i kampen
4. Tro, håb og kærlighed
5. Kulturdetektiv
6. Innovation
7. Sagn og eventyr om Mors
8. Jern
9. Provins
10. Personer og Portrætter
11. Det første barn på Mors
12. Steen og stjerner
13. Gårdhistorier
14. Broen/Færgen
15. En dejlig dag på Mors.

Her gengives beskrivelsen af tema 1, 12 og 14.

Højriis Slot/slotshistorier og menneskeskæbner

Højriis Slot har formået at spille en rolle op gennem tiderne. Specielt samspeilet mellem den omgivende natur har været fremherskende.

I temaet kan man f.eks. arbejde med slottets historiske baggrund, arkitekturen, herskab og tjenestefolk og slottet som udflugtsmål gennem tiderne.

Der er også mysterium og eventyr, samt haven, som er Danmarks største gifthave. Desuden har den en lang og spændende historie, hvor man kan finde spor fra Klingenbergernes have fra slutningen af 1600-tallet, Steensen Leth (hængebøgen, egene), 1920'erne (lindalleer, løngang, rododendron).

Skæbnefortællinger; hvem har ejet slottet igennem tiderne og hvad blev deres skæbner? Eller fremtidsscenerier: Højriis og menneskene omkring det om 100 år.

Forfaldets æstetik: beskrivelser, billeder, fortælling, drama m.v. eller lav en børneturistguide om Højriis Slot som en del af temaet Kulturdetektiv for eksempel.

Steder: Højriis Slot, Dueholm Kloster.

Litteratur og kilder: Højriis på Mors – et slot i tiden af Knud Holch Andersen, Slotte og herregårde udgivet af Midt Nord Turisme 2005, www.hojriisslot.dk, f.eks. sagn om den indemurede dame og hjørneværelset spøgelse: <http://www.hojriis.dk/slot/gamle-sagn.html>

Se malerier og et stykke af det gamle gyldenlædertapet fra Højriis eller Højriis som dukkehus på Dueholm Kloster.

Steen og Stjerner

Stjernehimlen er fascinerende. Stjernebilledernes historier, fysikken og astronomien, navigationen. Det er et "uendeligt" stort tema, og man kan gøre historien endnu mere spændende ved at inddrage naturhistoriske perspektiver fra vores lille bitte område. Man kan blot kigge på fossilerne fra Moleret, som er vidnesbyrd om plante og dyrelivet fra 55 millioner år siden. Der er også historien om klimaet og landskabet, der har forandret sig voldsomt gennem denne periode; mere end 200 vulkanudbrud har tegnet de mørke askestriber i det lyse moler. Istiderne har foldet landskabet i flotte bakker, lavet flade sletter og sand- og grusbanker, søer og smeltevandstunneler. Man kunne lave overnatning i det fri med stjernekirger i Skarregaard.

Steder: Moler Museet på Mors og Fur Museum på Fur, Den geologiske tidssti mellem Moler Museet og Skarregaard, Plantestien i Glyngøre, Erslev Kær, Sindbjerg, Feggeklit, Hanklit, Salgjærhøj.

Stjernerækker-aften i Skarregaard.

Litteratur og kilder: Moleret på Mors, Græske myter, Astronomisk faglitteratur.

Museet har en stjernekikkert og kontakt til en dygtig amatørastonom, der kan bruge den og fortælle om stjernebilleder.

Broen/Færgen

Tema om Broer og Færgeoverfart. F.eks. historien om færgekroerne, Pinen og Plagen ved Sallingsund, færgelejet ved Sallingsund, Sundby og i Nykøbing Havn, som alle fortæller om, hvordan det har været før broerne. Der har også været små færgeoverfarter ved Ørodde, Hestørødde, Sillerslevøre og Thissingvig.

Man kan tage en overfart med Feggesund og Næssundfærgerne, og man kan arbejde med alle de tegn og legender, der findes om overfart/overgang i eventyr eller i græsk eller nordisk mytologi, for eksempel floden Styx og færgemanden Charon, og broen Bifrost og guden Heimdal.

Steder: Havnene og færgelejerne, Sallingsund- og Vildsundbroerne, Da Vinci-broen på Kystruten mellem Karby og Tæbring, Sukkenes bro på Støberitorvet, broen over bækken ved Hanklit, broen over bækken ved Skarregårds plantage, Søfartsudstillingen i Kavalersfløjen på Dueholm Kloster.

Litteratur og kilder: Morsø Kulturmiljøatlas, Limfjordens Kroer, Sagn og Eventyr genfortalt af Per Noe, Græsk og nordisk mytologi, Morsøfilm med klip fra Sallingsundbroen både da den blev bygget, indviet og til 25 års jubilæum i 2003.

4. Kunstnerkatalog

Følgende kunstnere medvirkede i "Vandringer på fortællingens hovedvej". Nogle af disse kunstnere deltog også i pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage".

Limfjordsteatret

Gitta Malling og Sune C. Abel. Inspiration på tværs af de 12 ekspeditioner. Deltog også i pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage".

Billedkunst

Finn Have. Bosat i Odder.

Anna Marie Holm. Bosat i Viborg

Steen Jensen. Bosat på Mors. Deltog også i pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage".

Steen Folmer Jensen. Bosat på Mors. Deltog også i pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage".

Felix Pedersen. Bosat i Salling. Deltog også i pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage".

Søren Taaning. Bosat i Kibæk.

Thomas Wolsing. Bosat i Hundborg. Deltog også i pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage".

Musik

Claus Carlsen. Bosat på Frederiksberg.

Anders Hornshøj Laugesen. Bosat i Aalborg.

Ivan Olsen. Bosat i Aalborg.

Rasmus Zwicki. Bosat i København.

Litteratur

Sally Altschuler. Bosat i Fredensborg.

Mette Hegnhøj Mortensen. Bosat i Sønderhå ved Snedsted.

Scenekunst

Ulla Bille Krebs. Bosat i Risskov.

Susanne Frederiksen. Bosat i København.

Ny teknologi/installationer/blandingsformer

Ann Mai Lunde Røge. Bosat i Hanstholm.

Birgitte Prang. Bosat i Aalborg.

Edit Emese Vizer. Bosat i Aalborg.

5. Afrapportering og perspektivering af pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage"

Alle voksne deltagere i "Mors rundt i 80 dage" bidrog til erfaringsdannelsen. Skoleleder Kirsten Langer er økonomisk og juridisk ansvarlig for bevillingen fra Region Nordjylland. Regional Udvikling. Kulturpuljen. Med tilladelse fra Region Nordjylland gengives uddrag af den afrapportering, som Kirsten Langer afleverede til Region Nordjylland den 12. juni 2013.

Indhold:

- Oplevelses- og udviklingspotentialer i pilotprojektet Mors rundt i 80 dage. Intern erfaringsopsamling af lektor Thessa Jensen, Aalborg Universitet. Institut for Kommunikation.

Erfaringsopsamlingen er baseret på fokusgruppesamtaler med deltagende kunstnere/Limfjordsteatret og de involverede lærere.

- Kulturvandring som innovativ undervisningsform – Hvordan udfordrer kunstneren, klasselæreren og eleverne hinanden, og hvad lærer de? Artikel af lektor Birthe Lund, Sarah Gadegaard og Ditte Trineke S. Hansen, Aalborg Universitet. Institut for Læring og Filosofi.

Artiklen er baseret på observationer i en af ekspeditionsgrupperne på Mors i sommeren 2012.

- Perspektiv af skoleleder Kirsten Langer, M.C. Holms Skole.

Oplevelses- og udviklingspotentialer i pilotprojektet "Mors rundt på 80 dage"

Intern erfaringsopsamling af Thessa Jensen, ph.d., lektor ved Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet

Den følgende evaluering og anbefaling bygger på afholdelsen af den indledende workshop for lærere og kunstnere, samt den efterfølgende evaluering foretaget gennem fokusgruppeinterviews med lærere og kunstnere, interviews med udvalgte lærer/kunstner teams, samt udvalgte elever fra tre forskellige ekspeditioner. Interviewene fandt sted i september og oktober 2012.

Formålet med pilotprojektet "Mors rundt på 80 dage" var dobbelt:

- 1) Primært skulle børnenes identitetsdannelse fremmes gennem en filosofisk vandring på Mors, hvor natur, kultur, dannelse og uddannelse skulle gå hånd i hånd.
- 2) Sekundært skulle metoder til tværfagligt samarbejde og dialog udvikles gennem den brede kreds af aktører i projektet.

For at pilotprojektet og efterfølgende projekter af samme slags skal lykkes, skal den grundlæggende præmis tages som udgangspunkt for hele projektet: samarbejdet mellem lærer og kunstner skal faciliteres på en sådan måde, at både kunstnerens og lærerens faglighed bringes i spil og respekteres af den anden part.

Ejerskab til projektet

Lærerne og kunstnerne mødte hinanden til en to-dages workshop, hvis hovedformål var udarbejdelsen af de såkaldte ekspeditioner, hver gruppe blev sendt ud på. Grupperne bestod af læreren og kunstneren, samt tovholdere og eventuelle samarbejdspartnere.

Hovedformålet med workshoppen var at give ejerskabet til den lærer og kunstner, der skulle stå for gennemførelsen af den enkelte ekspedition. Det synlige mål med workshoppen var at skabe selve ekspeditionen.

For at kunne overdrage ejerskabet fra styringsgruppen bag pilotprojektet til dem, der rent faktisk skulle gennemføre projektet, var det nødvendigt, at skabe rammer, som på den ene side var vide nok til at lade idéer og muligheder udfolde sig, på den anden side stramme nok til at kunne gennemføres på den afsatte tid.

Metoden var både at skabe frustrationer (Hvorfor skal vi gøre det her? Vi har brug for mere tid!) og synlighed: i løbet af de to dage blev bagvæggen i konferencelokalet fyldt ud med ekspeditionernes forløb i billede og tekst. Ligeledes blev der lagt vægt på, at de enkelte grupper kun i meget begrænset omfang fik lov til at præsentere deres arbejde for hinanden (yderligere frustrationsmoment), som sikrede, at de forskellige ekspeditioner rent faktisk blev meget forskellige, trods det fælles udgangspunkt i oplægget fra museet (præsentation af forskellige interessante steder på Mors) og løsningen af de stillede opgaver.

Åbenheden i rammesætningen sikrede, at de enkelte ekspeditioners format spændte fra en lejrskolelignende hel uges tur til en uge med almindelige arbejdstider fra kl. 8.00 til 14.00 – samt forskellige blandinger af dette. Hvert format havde sine fordele og ulemper, som lærer og kunstner senere kunne diskutere og forholde sig til i forbindelse med evalueringen i september 2012.

Indholdsmæssigt spændte ekspeditionerne ligeså bredt. Fra fremstillingen af en videofilm med tilhørende undervisning i skuespil til arbejde med barnets liv op gennem tiden. Her er det især interessant at bemærke, at en indledende bekymring om, at der ville blive trængsel ved de mest oplagte besøgsmaal på Mors, blev gjort til skamme. Hver ekspedition havde et bestemt formål med deres rejse rundt på Mors – og der var ingen problemer med overlap.

Ved at sørge for, at lærer/kunstner teamet selv kunne bestemme rækkefølge og indhold i deres ekspedition blev der således skabt ejerskab til denne del af pilotprojektet. Både lærer og kunstner bidrog i den indledende fase med deres fagligheder, deres idéer og engagement. Dette kunne høres og ses, når ekspeditionsplanen blev fremlagt – og det kunne spores i den frustration, som fulgte med den korte tid, der var afsat til fremlæggelsen.

Det er vigtigt, at en indledende workshop indgår i fremtidige projekter af denne type. Overdragelsen af ejerskabet til den endelige ekspedition, som gruppen af lærere og kunstnere gennemfører, sker i forbindelse med denne første workshop. Samtidig giver workshoppen styregruppen bag projektet mulighed for at rammesætte kommende ekspeditioner i forhold til indhold og form.

Samarbejde på tværs

Efter at ekspeditionerne var blevet konkretiseret og den overordnede fortælling blevet præsenteret af Limfjordsteateret, gik de konkrete forberedelser i gang. Museet på Mors skulle således udarbejde nye materialer, samt opdatere allerede udarbejdede ture, for at kunne tilpasse præsentationen af deres viden til det formål, den enkelte ekspedition havde. Selvom dette var arbejdskrævende, så giver museets medarbejdere efter projektet udtryk for, at samarbejdet var spændende og anderledes, samt at den enkelte medarbejder følte, at der blev skabt

nye udfordringer og muligheder for, hvordan fremtidige relationer til bl.a. skolen og lærerstaben kunne udvikles og vedligeholdes.

I løbet af ekspeditionsugen mødte eleverne ikke kun historiske bygninger og kulturinstitutioner. Ekspeditionernes medlemmer mødte lokale mennesker og deres historie. Dette skete både i form af fortællinger, men også konkret ved at røre ved, se eller høre artefakter, der understøttede fortællingen. Fascinationen ved den levende fortælling og mennesket bag, gav børnene en oplevelse, men også en viden, som blev husket selv flere måneder efter ekspeditionen.

Endelig var samarbejdet mellem lærer og kunstner en mulighed for at skabe nye rammebetingelser for læringen. Her fungerede oplevelserne og læringen især, når både lærer og kunstner inddrog deres faglighed i de opgaver, eleverne blev præsenteret for i løbet af ekspeditionen.

Interessant er især, at selv kunstnere, som flere gange under evalueringen påpegede, at deres speciale inden for kunsten ikke ligefrem lagde op til, at eleverne kunne arbejde med netop det område, kunne fange elevernes interesse og gøre dem opsat på, at lære mere om emnet eller anvende det i nye sammenhæng.

Meget af ovenstående er afhængig af, at begge parter, lærer og kunstner, er til stede i øjeblikket og sammen, i fællesskab, udvikler lærings- og oplevelsespotentialerne i en given situation. Det er meget typisk, at de bedste øjeblikke, det vil sige, de mest mindeværdige oplevelser, opstår spontant og både lærer og kunstner skal derfor have et engagement, der muliggør denne udnyttelse af øjeblikket. Dette kræver professionalisme fra de involverede parter, samt ligeledes en klar aftale om, hvem der har ansvar for hvad i en given situation.

Den eksterne samarbejdspartner i form af museet gav således under evalueringen udtryk for, at de gerne ville bidrage med indhold i form af fortællinger og opgaver, men at det er lærerens ansvar at sørge for stille og opmærksomme elever, samt at de stillede opgaver løses.

Ansvarsfordelingen mellem lærer og kunstner er straks mere kompliceret og flydende, idet lærerens og kunstnerens fagligheder skal spille sammen – ikke udelukke hinanden. Det betyder, at kunstneren ikke kun skal se sig selv som en fortæller eller en foredragsholder, men ligeledes skal indgå i det mere pædagogiske arbejde, som handler om at engagere og holde elevernes opmærksomhed fanget. Læreren skal på sin side ikke kun se sit arbejde som opdragende, men skal bringe sin faglighed i spil – både når fortællinger skal bearbejdes, men også når der opstår situationer, der har et muligt læringspotentiale. Dette kræver, at læreren tør stille krav til både elever og kunstneren, samt være fleksibel nok i forhold til programpunkter eller givne opgaver.

Samarbejdet på tværs gør "Mors rundt på 80 dage" til et unikt projekt, idet samtlige involverede bliver udfordret både på deres faglighed og deres personlige grænser. Begge dele er med til at skabe frustrationer, men som evalueringen har vist, er det disse frustrationer, der er med til at skabe nye udviklingsmuligheder for samtlige involverede. En anbefaling i forhold til kommende projekter vil være, at den indbyggede fleksibilitet i forhold til planlægningen skal være mere statisk med hensyn til aftaler i forhold til eksterne parter. Således kan det være svært for et museum at tilrettelægge en arbejdsdag, hvis en given rundvisning bliver skubbet med en time i sidste øjeblik.

Mens fleksibilitet er et positivt træk i forholdet mellem lærer, kunstner og elever, skal det ses som problematisk i forhold til involveringen af andre samarbejdspartnere.

Identitetsdannelse: Hvem er jeg og hvor kommer jeg fra?

Elevernes reaktioner på ekspeditionerne var meget forskellige. I begyndelsen af evalueringssamtalen blev der især fokuseret på de negative ting: det var hårdt at cykle, det regnede, og lignende punkter blev bragt frem. Interessant nok, skiftede dette lige så stille, da nogle af eleverne begyndte at huske de positive ting: samtalerne med lokale folk, fortællinger og konkrete steder, hvor eleverne måtte skrive på væggene af et faldefærdigt hus, eller hvor gravsten pludselig var mere end bare en sten med et navn, men blev til et minde om en person, der engang havde levet.

Elevernes arbejde med de lokale emner og ikke mindst muligheden for at opleve historien gennem deltagelse i stedet for som passiv tilskuer, øgede indlevelsen, men også læringspotentialet. Igen viser det sig, at jo mere

eleverne selv kan deltage, røre ved og arbejde med tingen eller fortællingen, desto nemmere er det at huske og desto større er indlevelsen.

Her er det ikke kun konkrete historiske fakta eller informationer om Mors, der er relevante at se på. Identitetsdannelsen stod også sin prøve i forhold til den fysiske udfoldelse, som for nogle elever var helt ny. En cykeltur kunne dermed være meget andet end en hyggelig tur rundt på øen. Det var for nogle elevers vedkommende en grænseoverskridende og succesfuld måde at udvikle sig og deres egen selvtillid bare ved at gennemføre turen. Samarbejdet med at gå langs en stejl klitkant, hvor eleverne skulle passe på hinanden, så alle nåede sikkert frem til målet, var ikke planlagt, men viste sig at være givtig igen i forhold til den øgede selvtillid for den enkelte elev, men lige så meget i forhold til elevernes samarbejde, sammenhold og evne til at hjælpe hinanden.

Disse eksempler viser, hvor vigtigt det er, at både lærer og kunstner kan gribe situationens muligheder og ændre eventuelle planer, samt sørge for efterbearbejdning i form af samtaler ved aftenens bål eller beskrivelsen af oplevelserne gennem billeder og tekst.

Ligeledes var det for mange børn en oplevelse udover det sædvanlige, at se Mors som et område, der var fyldt med historier, minder og oplevelser. Fra at bo i et udkantsområde og kun se sig selv som en del af familien og skolen, bliver verden større og lokalområdet opdages som noget, der er en del af noget større – og som har haft betydning både før og nu. Flere af de involverede kunstnere kunne således fortælle om deres eget forhold til Mors og dermed fungere som rollemodel for eleverne.

Funktionen som rollemodel kunne også findes hos de eksterne foredragsholdere, der blev inddraget forskellige steder i de forskellige ekspeditioner som eksempelvis præster og håndværkere. Fælles for disse oplevelser var den autenticitet, der lå i mødet med et menneske, der rent faktisk selv havde oplevet det, som vedkommende fortalte om. Et menneske, som kunne vise eleverne, hvor hændelsen fandt sted eller hvordan handlingen foregik.

Endelig gav nogle af børnene udtryk for, at de aldrig havde oplevet Mors på samme måde som under ekspeditionerne. I stedet for at se en sten, så bliver det til et sted med mening, historie og betydning. Noget, som eleven tager med sig hjem og kan fortælle som en del af sin livshistorie. Dette forhold blev yderligere understreget af nogle af de opgaver, som enkelte af kunstnerne havde inspireret: at efterlade spor i landskabet. Dette kunne finde sted ved at skrive en sang, udarbejde en video, eller helt konkret ved at samle en sten op og bruge tid på at sætte den på en bestemt måde i forhold til det landskab, der omgiver stenen. Det er her, kunstnernes faglighed for alvor kommer i spil og hvor læreren kan støtte og yderligere bidrage med sin faglighed i form af eksempelvis historisk viden eller kendskab til det danske sprog og den danske kultur.

Det kan konkluderes, at de forskellige ekspeditioner, uanset deres form eller indhold, netop har bidraget til, at eleverne ser sig selv og deres omgivelser på en ny måde. Mødet med øen og de mennesker, der har boet og arbejdet i lokalområdet, giver eleven et autentisk indblik i historie og kulturen, samt et realistisk udsyn i forhold til elevens egne muligheder for udvikling. Mors bliver til en vigtig brik i elevens liv og livshistorie. Gennem ekspeditionen får eleven derudover en mulighed for at være den person i en given familie, som kan vise resten af familien rundt på øen, næste gang familien er på tur. Dette gælder ikke kun fremtidige museumsbesøg, men i allerhøjeste grad også daglige ture, som eleverne deltager i. Igen vil dette være med til at skabe en større bevidsthed omkring tilhørsforhold, kultur og historie, samt elevens egen plads i denne større sammenhæng.

Form og indhold: Lejrskole eller almindelig arbejdsdag?

Som sagt, havde ekspeditionerne ikke kun forskelligt indhold, men også en varierende form. Fra en slags lejrskole til den almindelige skoledag, fra en sammenhængende uge til enkelte, mere adskilte dage.

Fælles for dem var, at både lærer og kunstner havde været med til at skabe form og indhold. Ejerskabet betød, at begge parter havde et fælles ønske om, at få ekspeditionen til at fungere.

Hver form havde sine fordele og ulemper. Et af de gennemgående træk var, at samtlige ekspeditioner havde fyldt dagene ud med for mange aktiviteter. Dette betød, at programmerne blev rettet til hen ad vejen. Det viste sig, at én enkelt aktivitet om dagen ofte var nok til at fylde tiden ud. Dette gjaldt både heldags- og skoledagsekspeditionerne. Mens eleverne skulle have tid til at bearbejde det set, hørte og oplevede, havde lærer og kunstner behov for at

forberede de kommende opgaver eller – i tilfælde af heldagsekspeditionerne – at klare de mere praktiske opgaver i samarbejde med hinanden og eleverne.

Heldagsekspeditionerne med overnatning udenfor skole og hjem havde den fordel, at eleverne kom meget tæt på kunstneren. Denne personlige kontakt var med til at skabe en dybde i oplevelsen og gjorde det nemmere, at nå den såkaldte snegletid, hvor eleven havde tid til at forholde sig til oplevelserne og bearbejde dem i samtalen med kunstner og lærer.

Skoledagsekspeditionerne havde især den fordel, at der var mindre praktisk arbejde involveret og lærer samt kunstner kunne koncentrere sig om de faglige opgaver, der var blevet opstillet. Ligeledes havde eleverne mulighed for at bearbejde oplevelserne sammen med familien hver dag og på denne måde indarbejde den i sin livshistorie.

Med hensyn til indholdet af ekspeditionerne så var forskellene lige så store som formen. Nogle bar mere præg af en given kunstners projekt, andre havde lærerens idéer på dagsordenen. Men samtlige ekspeditioner endte med at være en blanding af lærerens og kunstnerens faglighed. Dette kunne blandt andet ses i det afsluttende arrangement, hvor eleverne skulle vise, hvad de havde foretaget sig i løbet af ugen. Dette bestod både af billeder, film, skrevne historier, sange og danse.

Alt dette var og er med til at give den enkelte elev en følelse af, at have været med i et større projekt, hvilket ligeledes blev understreget af, at eleverne brugte meget tid på at snakke sammen om netop ekspeditionerne den første dag, de igen var samlet på skolen. Lærerne udtrykte det som et voldsomt ønske om at tale sammen om det netop oplevede. Ligeledes gav lærere, kunstnere og elever udtryk for, at den samlende historie, der var udtænkt af Limfjordsteateret, var med til at skabe en følelse af sammenhæng mellem de enkelte ekspeditioner – en form for: der er andre end os, der går rundt på Mors lige nu og som oplever ting ligesom os.

Igen giver disse oplevelser en mulighed for at den enkelte elev opfatter sin omverden, sin skole og sit liv som sammenhængende, hvilket bidrager til at skabe en identitet, der går udover det, den enkelte har oplevet.

Anbefalinger

Det er vigtigt, at fremtidige projekter starter med at de involverede kunstnere og lærere overtager ejerskabet for lige netop deres ekspedition. Dette kan kun ske ved at lade hvert team udvikle sin egen ekspedition inden for de rammer, som en given styregruppe opstiller.

Der er ingen "rigtige" ekspeditioner. Der er fordele og ulemper ved samtlige ekspeditioner. Det, der skal lægges vægt på, er at samarbejdet mellem lærer og kunstner bygger på professionalitet og faglighed. Form og indhold skal bestemmes af en øget bevidsthed om det bidrag, de forskellige deltagere kan byde ind med.

Det er et krav til de deltagende kunstnere og lærere, at de skal kunne engagere sig fuldt ud i ekspeditionen mens den står på. Det betyder ikke, at de skal være på 24 timer i døgnet, men lærer og kunstner skal være parate til at gribe mulighederne, der opstår i situationen. De skal kunne udvise fleksibilitet, men ligeledes være i stand til at styre og tilpasse en given ekspedition, hvis planlægning og virkelighed ikke passer sammen.

Her er det især vigtigt, at eksterne samarbejdspartnere gives absolut førsteprioritet i forhold til aftaler. Således brugte eksempelvis museet mange ressourcer på at udvikle tilpassede rundvisninger og arrangementer, som skulle afholdes på et bestemt tidspunkt for at alle kunne komme til.

Endelig skal rammesætningen for ekspeditionerne være tydeliggjort i forhold til den indledende workshop for lærere og kunstnere.

Afsluttende tanker

Pilotprojektet "Mors rundt på 80 dage" har vist, at det er muligt, at gennemføre ekspeditioner, der giver eleverne både en dybere forståelse for deres kulturelle baggrund og deres lokalområde, samtidig med at eleverne bliver udfordret på deres personlige grænser.

Brugen af eksterne partnere som kunstnere og museet viser, at disse kan bidrage både med faglighed, men ikke mindst med en mulighed for at fordybe sig i et givet emne. Eleverne bliver bevidste om, at kulturinstitutionerne er en del af det liv, der leves her og nu. Samarbejdet med lærerne nedbryder berøringsangsten mellem skole og museum og kunstnere. Fra at være noget, der inddrages som et afbræk i hverdagen, bliver kunstner og museum en del af undervisningen og er med til at skabe en større sammenhæng for alle involverede.

Museets og kunstnernes involvering i projektet var og er af afgørende betydning, både i forhold til museernes betydning for elevernes identitetsskabelse, men også for lærernes forståelse af eksterne parter som ressource til at skabe nye læringsmuligheder og udvikle både egen faglighed og elevernes mulighed for oplevelse.

Pilotprojektet "Mors rundt på 80 dage" har vist, at samarbejde ikke kun er en mulighed, men med de perspektiver, projektet har vist, er det en nødvendighed, ikke kun for udkantsområder, men for kulturinstitutioner i hele landet.

Kulturvandring som innovativ undervisningsform

- Hvordan udfordrer kunstneren, klasselæreren og eleverne hinanden, og hvad lærer de?

Artikel af Birthe Lund, Sarah Gadegaard og Ditte Trineke S. Hansen, Aalborg Universitet

Denne evaluering prøver at indfange og belyse de konkrete pædagogiske udfordringer undervisere og elever står i når de skal realisere undervisningsprocesser, designet af lærere og kunstnere i fællesskab, for at få indblik i hvad der præger disse nye læringsrum.

Projektet, der her beskrives, omfatter i alt 150 elever, 14 lærere fra "by-folkeskolen" M.C. Holms Skole (beliggende på Nykøbing Mors) samt 8 kunstnere, der deltog i projektet "Mors Rundt i 80 dage". Selve projektet blev støttet af Region Nordjyllands Kulturpulje og formålet med dette projekt var at øge interessen for kunst, kultur og ikke mindst, elevernes "hjemstavn"; – limfjordsøen Mors. Alle skolens elever skulle sammenlagt vandre 80 dage på Mors. Her skulle eleverne gennem samarbejde eksperimentere, opleve og udvikle deres kreativitet gennem natur og kulturoplevelser. Et sekundært formål med projektet var at afprøve nye undervisningsformer og metoder i et kreativt udviklingssamarbejde mellem forskellige faglige professioner (lærere, kunstnere, formidlere og forskere), og det er særligt dette aspekt der her belyses.

Pilotprojekt blev gennemført en uge i juni 2012. I dagene 11. til 15. juni blev undervisningen i klasseværelserne derfor ophævet for skolens 4., 5. og 6. årgang. Målet for vandringen var udvalgte steder i landskabet, der havde "en særlig stemning" for at appellere til fortællinger og give inspiration til nye oplevelser, udforskning og stimulere elevernes til at skabe.

Uden direkte reference hertil har den indflydelsesrige folkeoplysningspædagog Christian Kolds tanker sat aftryk i projektets forståelsesramme. Særligt hans betoning af den mundtlige overlevering og ikke mindst fortællingens betydning som undervisningsform til oplysning og ikke oplivelse, afspejles i projektbeskrivelsen. Projektet blev designet i et fællesskab lærere, kunstnere og skolens ledelse, på et weekendseminar, og her deltog vi som h.h.v. forsker og studerende fra Institut for Læring og Filosofi, AAU. Gennem observation og interview tog vi "puls" på projektet i en af de i alt syv grupper, og fulgte denne en enkelt dag på vandringen. Her blev alle de medvirkende elever, lærer og kunstner interviewet, for få indblik i nogle af de konkrete pædagogiske udfordringer undervisere og elever får når undervisningen brydes op og lærere og kunstnere i fællesskab skaber nye læringsrum.

Hvad kendetegner innovative læringsrum?

Når eleverne skal arbejde kreativt og innovativt, skal der skabes et læringsrum, der kan støtte processerne. Lotte Darsø definerer (bredt) et læringsrum som både mentalt, socialt og fysisk. Et innovativt læringsrum er: "[...] et relationsbåret sikkerhedsnet, der åbner for nysgerrighed og undren i et inkluderende og rummeligt fællesskab" (Darsø, 2011: 98). Det skal forstås sådan, at der skal være plads til, at eleverne skal turde stille dumme spørgsmål og acceptere fejl, som en del af det at lære. Der skal skabes en stemning af tillid og respekt, hvor der er plads til forskellighed, og hvor mangfoldighed værdsættes. Det er et rum, hvori elevernes selvværd styrkes (Darsø, 2011: 98). Grundantagelsen er således at innovative undervisningsrum og miljøer skabes og præges af relationer. Set i dette perspektiv er det relevant at studere, hvilket læringsrum der blev skabt for eleverne på Mors, og hvilke relationer der karakteriserer dette.

Mors rundt på 80 dage – en didaktisk innovation?

Projektet på Mors kan betegnes som en didaktisk innovation, forstået som:

"[...] en pædagogisk aktivitet, der indbefatter skabelse og opdagelse, evaluering og udnyttelse af muligheder for at introducere nye begreber, nye metoder og nye organisationsformer i en institution, der ikke tidligere har haft øje for dette, med henblik på at skabe bedre læringsbetingelser og læringsudbytte" (Lund, 2010).

For de fleste af lærerne og nogle af kunstnere på Mors var det første gang, de indgik i et tværfagligt samarbejde med hinanden om at skabe nye læringsmuligheder for eleverne, og det forventedes, at dette møde ville resultere i nye og anderledes læreprocesser.

På et indledende to-dages seminar mødtes alle parter til ideudvikling på det forestående forløb. Her diskuterede de, hvordan der kunne skabes et forløb, hvor eleverne selv kunne være skabende, og hvor de ville få mulighed for at eksperimentere og gå på opdagelse. Derved foregik innovationen både på undervisnings- og elevplan. Lærerne fik udvidet deres undervisningsrum og rutine for undervisningsplanlægningen og eleverne forventedes at kunne skabe noget nyt indenfor disse rammer.

Derfor er ekspeditionen interessant, set i forhold til en diskussion om, hvorvidt undervisningen bliver anderledes og innovativ ved samarbejde med nye partnere, og ved at flytte til nye lokaliteter og give nye input. Diskussionen tager udgangspunkt i et konkret billede af aktørernes oplevelse og diskuteres i et læringsteoretisk perspektiv.

Aktørerne

Ud over en yngre kvindelig klasselærer og en midaldrende mandlig kunstner, mødte vi således 22 børn i alderen 12 – 13 år, i forskellige stadier af puberteten, med en passende fordeling af piger og drenge, herunder elever, der ikke alle havde dansk som første modersmål. Alle elever kom cyklende da de som led i projektet skulle transportere sig selv, og ligesom de selv skulle sørge for egen forplejning den pågældende dag. Foran dem lå endnu fire døgns samvær i den hytte på Mors, hvor de boede tæt på skoven Leginbjerge og tæt på Limfjorden. Sådan skulle 6. klasse aktivt opleve kunsten, kulturen, naturen og historien på Mors. Den dag var på en tidsrejse tilbage til fortiden, hvor de skulle opsøge historiens aftryk på øen. Af samme grund havde eleverne ingen offentlig transport eller mobiltelefoner på turen. Eleverne skulle erfare historiske forandringer fra industrikulturen, bl.a. gennem møde med håndværket og blive opmærksom på værktøjets forandring fra fortid til nutid. På tidsrejsen besøgte de steder og mødte mennesker med tilknytning til de forskellige historiske perioder – heriblandt smedeværkstedet, kirken og iagttage reformationens aftryk på øen. Eleverne skulle bl.a. finde spor fra vikingetiden og bronzealderen. Naturvejledere, museumsfolk, præster og håndværkere var derfor inviteret med på tidsrejsen, for efter tur, at berette om deres liv og viden. Hvor det var muligt, skulle eleverne have mulighed for at smede, udhugge sten, lave ikoner, interviewe og fotodokumentere deres oplevelser.

Hvordan agerer eleverne i de nye rum, når natur og kultur mødes?

Vi mødte således en flok, lidt trætte elever, lærer og kunstner på cykel. Aftenen forinden havde de haft besøg af Morsøkonen - en heks, der var dukket op ved lejrbrådet, og hende havde eleverne i fællesskab fordrevet, så fantasi og realitet kom på kollisionskurs. (Heksen var et af de tilknyttede skuespilleres bidrag, og skulle her bl.a. belyse og konkretisere fænomenet overtro). Her mødte flokken en meget vidende og fortælleglad museumsrepræsentant. På den efterfølgende flere timer lange tur gennem skoven berettede han om sagn og fortællinger fra oldtidens og middelalderens Mors. Undervisningen var, som planlagt, henlagt til naturen og vandringer på stier i Leginbjerge. Her viste det sig hurtigt, at han som beretter med stor historisk viden fik hård konkurrence om elevernes opmærksomhed. For mange af eleverne var det tilsyneladende en stor og til en vis grad skræmmende oplevelse at være i naturen. Børnene blev undervejs meget optaget af bortløbne får, som de til en vis grad var bange for, at gå iblandt. Eleverne gjorde hyppige ophold for at rode i jorden med pinde, og var konstant optaget af deres egne små projekter. Undervejs på vandringen fra monument til monument fik eleverne tid til længere samtaler med hhv. lærer og kunstner, og indbyrdes i større grupper. Det gav klasselæreren mulighed for at tale med eleverne på tomandshånd og i små grupper. Det personlige møde med såvel stenhugger som museumsvejleder på vandringen skabte også en særlig stemning og lydhørhed. Der udspandt sig her en række fortættede dialoger mellem voksne og børn, og også børnene imellem. Den forudgående tid eleverne havde tilbragt med stenhuggeren, bl.a. i hans værksted og besøg i klassen, medførte, at han havde vundet deres fortrolighed. At have en stenhugger med på turen fik bl.a. børnene til - på eget initiativ - at forholde sig aktivt til sten som kunstnerisk materiale. De spurgte undervejs, bl.a. om, hvilke sten der kunne blive til kunst, og hvad det kræver af en sten at blive til kunst, og hvor man undervejs kunne se skulpturer af stenhuggeren. De overtog til en vis grad kunstnerens perspektiv på de sten de fandt undervejs som et kunstnerisk materiale, selv om dette ikke var programsat, men en intention bag projektet. Det at være sammen så ud til at få den betydning. Eleverne havde bl.a. til opgave at interviewe museumsrepræsentanten efter hans beretninger. Det eleverne ønskede at vide mere om var, overraskende nok, ikke en historisk uddybning, men hvad dette voksne menneske lavede i sin fritid, hvad han så i TV, og hvorfor han var blevet museumsmand, etc. Det at komme tæt på en voksen, kunne se ud til at have en form for attraktion i sig selv. På den måde fik eleverne via hans personlige beretning og biografi indblik i ret personlige forhold, og lærte også på den måde noget om historien på Mors, herunder bl.a. afgang fra landbrug, og hvordan han personligt oplevede skolen i 50'erne.

Man kunne observere, at lærer som kunstner følte sig forpligtet til at sørge for at eleverne hørte efter vejlederens beretninger, var opmærksomme og "stille", altså overførte elementer af skolen med ud i naturen. Det skete i nogen omfang på bekostning af de muligheder, der var for at fange eleverne, hvor de var - fordybet i deres undren over døde harer i træerne, "kolorte", truende får og geder, bakker der skulle udforskes og veje man havde lyst til at gå, og spørgsmål af mere personlig karakter, der trængte sig på. Kort sagt de programsatte undervisningsaktiviteter skulle gennemføres, og de blev gennemført stort set som planlagt. Elevernes opmærksomhed var svingende, og der var forskel på, hvad de hver især hæftede sig ved. Det, at fortælleren havde dialekt, viste sig også at være en forhindring for nogle af eleverne, da de så skulle anstrenge sig mere for at forstå, hvad der blev sagt.

Efter opholdet i skoven skulle de efterhånden fysisk ret trætte elever cykle tilbage til deres hytte. Her var en naturvejleder efter aftale mødt frem. Han havde medbragt friske ørreder, og eleverne fik mulighed for at rense den fisk, de skulle stege til egen aftensmad. At være så tæt på råvarerne til aftensmaden var en ny oplevelse og vældigt stimulerende, så trætheden blev glemt for en stund. Eleverne påtog sig opgaven med en blanding af fascination og rædsel, men alle kastede sig straks over opgaven, da de fik meget skarpe knive udleveret. De sprættede fisken op, prikkede den i øjnene, fornemmede slimen og lugten fra fiskens indvolde. Der var på en gang larm, uro og dyb koncentration om opgaven fra alle elever, ingen skulle rigtig mindes om, hvad de skulle gøre og hvorfor. Alle havde en interesse i at deres fisk var omhyggeligt rensset og gjort klar til stegning, men nogle af eleverne havde svært ved at forstå, at der ikke var alternativer til at spise fisk- og der var ingen butik eller pizza i nærmeste omkreds.

At eleverne i så høj grad synes fremmedgjorte og fascinerede af natur, dyr, madtilberedning og i høj grad tydelig værdsætter tæt "voksenkontakt", giver et muligt (tids)billede af børn, der i høj grad transporteres, og til en vis grad, passiviseres og afskærmes fra indsigt i voksen-livet og voksnes arbejdsliv. Naturen og mødet med kunsten ser ud til at aktivere deres sansning - og vække såvel væmmelse og begejstring - men den skabte også lyst til at vide mere, men ikke mindst, også om det ikke direkte programsatte.

Kunstner og lærer havde altså foretaget et grundigt planlagt forarbejde, der var et klart tema og struktur, og gode begrundelser for alle aktiviteter og deres sammenbinding. Det springende punkt er selvfølgelig, om denne struktur også er klar for eleverne. Erkender og oplever de den skitserede sammenhæng? Giver det mon mening for eleverne?

Hvordan har eleverne oplevet forløbet?

Et er at observere udefra, noget andet er at spørge til aktørernes perspektiv på oplevelse, for at få indblik i, hvordan den adskiller sig fra, eller falder sammen med observationer, interviewede vi alle deltagerne. Det fremgår heraf, at eleverne især refererer til nogle umiddelbare oplevelser, som ikke har været egentlige aktiviteter i programmet for turen, når de fortæller, hvad det var de bedste oplevelser. Deres bedste oplevelser er knyttet til de øjeblikke, hvor de har fået lov til at være optaget af nuet, og de sanseindtryk, de har fundet interessante. Derudover udviser størstedelen af eleverne en begejstring for de aktiviteter, hvor de selv har haft stor selvbestemmelse, og der har været plads til at lade kreativiteten få frit løb.

Hvordan oplever kunstner og underviser elevernes læreprocesser?

Kunstneren og læreren nævner begge, at eleverne har udtrykt et behov for at have løsere rammer i forløbet, og at de, når de har fået det, har snakket mere sammen indbyrdes, samtidig med at elevernes nysgerrighed er blevet stimuleret. Læreren påpeger, at især elevernes frie interviews med forskellige fagpersoner undervejs på turen, ifølge hende, har været et af højdepunkterne for eleverne, fordi de her har fået mulighed for at spørge ind til såvel personernes faglighed, såvel som deres privatsfære - på den måde kommer de bag facaden, og får set det virkelige menneske i alle deres møder. Læreren: "Det, at de ser en masse personer ud over mig, og de lærere de ser til daglig, det vækker noget i dem - en nysgerrighed. De har mødt nogen, der brænder for noget og børnene selv har sagt til mig: "Hvor er det bare vildt, at de kan blive ved med at fortælle". Udover at kunstner og lærer oplever, at eleverne i deres læreprocesser har haft behov for løsere rammer, har de samtidig fornemmet, at der med fordel kunne skæres ned på antallet af aktiviteter, idet eleverne har haft behov for at fordøje de mange indtryk. Ingen af dem betvivler dog effekten at denne type undervisning i forhold til deres normale klasseundervisning, når vi spørger læreren, om hun tror, at eleverne lærer ligeså meget af en sådan tur som i klassen, svarer hun: "Ja! De lærer måske endda dobbelt så meget. Jeg er helt sikker på de lærer mere, for det (red. læringen) sætter sig fast på en anden måde. Man husker mere, når man er i nogle andre omgivelser".

Hvad har kunster og lærer lært af processen?

Både kunstner og lærer udtrykker, at de undervejs i forløbet har lært, at denne undervisningsform kræver mere frirum til eleverne, så der er plads til at eleverne kan lade deres fantasi udfolde sig og blive optaget af de ting, der sker i nuet. Kunstneren og læreren må altså, med andre ord, i højere grad end i den normale undervisning være i stand til at respektere elevernes egne læreprocesser og det tempo det foregår i, samt give plads til at kunne afvige fra deres oprindelige planer. Læreren siger herom: "Man kan jo godt blive lidt stresset, men samtidig er man er nødt til lige at tænke, at man jo ikke kan putte det (red. læringen) ind i hovedet på børnene. De skal selv være klar til at tage imod. Ellers så sætter det sig ikke fast."

Også kunstneren har, måtte ændre i sine planer og forestillingen om turen, som blandt andet involverede forestillinger om stilletid og en snak om lys og farver, for det har eleverne, med hans ord "for meget ild i røven til at gide".

Hvordan har kunstner og lærer oplevet det tværfaglige samarbejde?

Både lærer og kunstner udtrykker stor begejstring for samarbejdet, og mener, at det har været en meget lærerig proces at arbejde med en helt anden faglighed, end de er vant til. Læreren: "Han (red. kunstneren) har været rigtig dygtig til at komme med fortællinger enten fra hans egen barndom, noget han har oplevet, eller noget historie han har sat sig ind i, og på den måde dele ud af hans viden og erfaringer til børnene." Kunstneren har også haft en positiv oplevelse med samarbejdet: "Det har været utroligt spændende og også utroligt givende. Ingen tvivl om, at denne oplevelse forandrer mit liv. Om det bliver stort eller småt, det kan jeg ikke vurdere endnu..."

Læringsteoretiske refleksioner

I et undervisningsperspektiv er det relevant at undersøge, om det tema som eleverne arbejdede med, knyttes naturlig til en personlig erfaring, eller om der, som pædagogen og filosofen Dewey spørger: er tale om "et

fjernt emne, konstrueret problem, der kun tjener til det formål at kunne bruges i undervisningen i et eller andet skolefag? Eller er der tale om et forsøg, der kan vække iagttagelsesevnen og involvere en eksperimentering?”. Det er sidstnævnte intention, man havde på Mors, men skal man ud fra Deweys filosofi vække elevernes iagttagelsesevne, kræver det meget bevidste overvejelser over, hvilke erfaringer eleverne bringer med sig i mødet med naturen og kulturen, og hvilke handlemuligheder dette møde rummer.

For Dewey og erfaringspædagogikken, er erfaringsinddragelse og handling afgørende, hvis læring ses som tæt forbundet med aktiv deltagelse i bl.a. problemløsende processer. Gennem både formelle og uformelle læreprocesser må eleverne derfor lære at ”erfare på en intelligent måde”, fordi tænkning er forbundet med at lære mere af og om, den verden man lever i. Hvis tænkningens motor er erfaring, kan tænkning ikke opdyrkes isoleret. Dewey refererer til, at man får tidlige erfaringer gennem at påvirke en ”genstand” og lade ”genstanden” virke tilbage på en selv. Det er grundlæggende, at ”trial and error” derfor har en afgørende rolle for erfaringsopbygning, og skaber fornemmelser for bl.a. materialer og deres egenskaber, så som at rense en fisk og udhugge en skulptur af en gasbetonblok. Didaktisk set er det de virksomme responser, der er interessante, da de i modsætning til responser, der er et resultat af chancebetonede aktiviteter, kræver, at eleven kan foretage en mental forbindelse med, hvad der er sket. For at sikre erfaringstilknytninger må der, ifølge Dewey, arbejdes med noget eleverne tidligere har set, hvilket er den store pædagogiske udfordring, da eleverne tænker ud fra allerede erhvervede kendsgerninger og viden, foreløbige antagelser, og hypoteser. Men det er ikke alene elevens egen erfaring, der er udgangspunktet – andre elevers (og voksnes) erfaring og viden kan være relevant og nødvendig, for at overvinde det snæversyn, der kan være forbundet med at forbinde til egne umiddelbare personlige erfaringer. Når eleverne kommer uden for det vante miljø, er det med til at sikre, at undervisningen udvider elevernes erfaringsrum, som vi her har set, men også at give dem et fælles udgangspunkt.

Elevernes ideer, gæt eller værdier kan afprøves ved, at de får mulighed for at handle ud fra dem. Deres erfaringer kommer dermed til at vejlede og organisere videre iagttagelser, erindringer og eksperimenter, mens isoleret information kan kun skabe læring i det omfang, de er med til at styre en handlings retning. Når man således kan iagttage en dreng, der sidder alene og reflekterer over denne handling, og høre ham sige: ”åh, nej, nu skete det igen”, som følge af at have jagtet et får, delvist provokeret af angst og ophidselse, er dette uforståeligt, hvis ikke man kender forhistorien. Drengen var en af de mange elever, der jagtede den historiske skikkelse ”Morsøkonen” på flugt, da hun dukkede uventet op ved deres lejrbaal. Eleverne forfulgte hende længe og jagede hende ind i et hegn, og først da forstod de, at hun var skuespiller. Det gav eleverne lejlighed til, sammen med læreren at reflektere over, hvad der var på færde, og hvorfor de mon reagerede så voldsomt.

I et erfaringspædagogisk perspektiv er det at lære en kontinuerlig aktivitet og processuel sammenhæng mellem noget forsøgt og dets konsekvens. Eleverne må derfor ideelt set være i et miljø, der stimulerer deres ressourcer og styrer deres læringsretning, men styringen forudsætter, at der tages udgangspunkt i elevernes erfaring for at kunne afsætte ny læring, hvilket Dewey betegner med begrebet erfaringskontinuum.

Rammesætningen af de konkrete aktiviteter er derfor af afgørende betydning for, hvilken læring der kommer ud af en aktivitet, og dermed hvilken erfaring der kan bygges videre på, i det efterfølgende forløb. Derfor er det vanskeligt at svare på, hvad disse elever lærer af en konkret aktivitet som at skære en fisk op. Hvis rammesætningen er at lave aftensmad, bedømmes aktiviteten som at rense en fisk og lægger op til at tale om mad, ernæringsværdi, hygiejne etc. Er rammesætningen biologi, er interesse for fiskens anatomi styrende, og fund af svømmeblæren kan italesættes. Er rammesætningen håndværk, kan redskabet og dets kvalitet og historiske udvikling fra flintesten til dolk italesættes og forskyde interessen til at tale om håndværk. Tages der udgangspunkt i oplevelsen kan den give inspiration til kunstneriske udtryk – at male, formgive og beskrive fisken. Kort sagt kan samme aktivitet afsætte forskellige erfaringer som eleverne kan bygge videre på, men den grundlæggende sansning af fisken gennem løsningen af aktiviteten, at sprætte den op, er formentlig uafhængig af rammesætningen. Den samme aktivitet rummer mulighed for at forfølge mange forskellige spor og eleverne kan i dette læringsmiljø stimuleres til at bevæge sig i forskellige retninger med egen oplevelse af fisken som udgangspunkt. Det skyldes, at fagene som given struktureringsramme er midlertidig ophævet og aktiviteten her handler om "at få mad". Aktiviteten "at få mad" er i samme bogstavelige forstand sjældent en aktivitet inden for skolens rammer, og det i sig selv er en ny erfaring for mange af disse elever.

Hvis undervisningen ikke formår at tage hensyn til elevernes erfaringsprocesser og elevernes oplevelse og sansning og bygge videre på dem, kan undervisningen godt have et innovativt sigte, uden at eleverne nødvendigvis oplever den som givende nye muligheder og nye erkendelser.

Projektet på Mors viser, at samarbejdet mellem kunstner og underviser, og krav om aktiv inddragelse af eleverne i lærerprocesserne, har været en stimulerende proces for såvel underviser som kunstner, der med hver sin faglighed har skabt mulighed for at eleverne kunne få etableret nye rammer for deres undervisning og deres læring. Eleverne fik mulighed for at udfolde sig og lære indenfor en ramme, der var grundig forberedt, tilrettelagt og pædagogisk velargumenteret. Dog har man måske haft så store ambitioner på hele projektets vegne, at den påtænkte "skildpadde-tid" – forstået som tid til langsomhed – måske ikke altid blev realiseret, hvis skildpaddetid betyder, at man kan stoppe op og tale om det, man ser undervejs, og tro på, at der ligger en vejledningsmulighed på grundlag af elevernes gode spørgsmål og undring, selv om den er uforudsigelig. Men kunstneren må også erkende, at "børnene havde mere krudt i røven" end han havde forventet, så måske skal fordybelse og sansning

læres undervejs i skole- og fritid, hvis den skal værdsættes af hovedparten af eleverne. Det er evnen til at sanse og fornemme lys, farver og former, der er kunstnerens input til den kreative proces, og det han ønsker eleverne skal erfare og lære. Rummet for denne sansning kan bl.a. skabes gennem en pirring af elevernes nysgerrighed, men denne sansning kan også foregå højlydt og larmende, som når eleverne renser fisk, eller skræmmes af Morsøkonen, og ikke blot, når der laves relieffer af gasbeton. Lys, former og farver må udpeges indenfor en ramme af indsigtsfulde personer, for at kunne sættes i forlængelse af elevens erfaring og indgå i et erfaringskontinuum. Men en sådan udpegning behøver ikke at have en udspørgende karakter, ala: "Hvad sanser du når du rører ved en fisk?", hvis vi tilkender (og dermed respekterer) den direkte og før-sproglige – sanseerfarings selvstændig betydning som inspiration og input til kreative processer. Og netop dette, er formentlig en stor udfordring for skolen som institution, da rollen som den udspørgende oftest er lærerens. Hermed står vi med den udfordring, at dialogen med materialet i sig selv og elevens oplevelse må tillægges selvstændig betydning, og samtidig skal eleven ikke lades alene med sin oplevelse, hvis den ses som en byggesten til den videre læring, der er afhængig af den valgte undervisningen rammesætning.

Referencer:

Darsøe, L (2011) Innovationspædagogik. Samfundslitteratur
Dewey, J.(2005) Demokrati og uddannelse, Klim
Lund, B.(2002) En innovativ og lærende organisation præget af selvstændighedskultur. i Gramkov, Lindhard og und (red) Innovation, læring og undervisning. Systime Academic
Lund, B. (2010) The enterprising self. Innovationsevne og entreprenørskab i et dannelsesperspektiv. I Jensen, AA og Rasmussen, P. red. (2010) Læring og forandring – tværfaglige perspektiver. Aalborg Universitetsforlag.

Perspektiv af skoleleder Kirsten Langer, M.C. Holms Skole

Takket være bevilling i 2011 fra Kulturpuljen i Region Nordjylland til pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage", står vi i disse junidage 2013 midt i gennemførelse af et totalprojekt med ca. 500 involverede børn og voksne ("Vandringer på fortællingens hovedvej"). Vi står også på tærsklen til noget, der rækker meget videre, og som flere centrale partnere har tilkendegivet, at de vil bakke op om.

Der tegner sig nogle perspektiver, jeg slet ikke turde drømme om i marts 2011, da vi ansøgte Kulturpuljen.

Fra pilotprojekt, over totalprojekt til metodeudvikling

I ansøgningen til Kulturpuljen var "Mors rundt i 80 dage" beskrevet som et projekt med M.C. Holms Skole, lokale kunstnere, Limfjordsteatret og kulturinstitutioner på Mors som hovedentreprenører.

Det fremgik af disse beskrivelser at projektet var faseinddelt.

Pilotprojektet var vandringer på Mors i juni 2012: "Mors rundt i 80 dage". En vandring under deltagelse af elever og lærere på mellemtrinnet (4., 5. og 6. klasse) samt lokale kunstnere, Limfjordsteatret og kulturformidlere fra Morslands Historiske Museum m.v. Det er denne pilotfase, og specielt kunstnerdeltagelsen, som Kulturpuljen har finansieret.

Totalprojektet skulle så følge i sommer/sensommer 2013 som en kombination af

- En vandring under deltagelse af alle M.C. Holm Skoles lærere og elever.
- Erfaringsdannelse og metodeudvikling under medvirken af forskere.

Ambitionen var at udvikle en praksisfortælling/en metode, der kunne præsenteres for interesserede fra Danmark og Norden (efterår 2013).

Allerede inden pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage" kunne skydes i gang, var udfordringen at videreudvikle idégrundlaget og præcisere målene. Dels for at søge ekstern finansiering af totalprojektet og rådgivning fra fx fonde og forskere m.h.t. kvalificering og udvidelse af deltagerkredsen.

Det betød, at totalprojektet blev tænkt og beskrevet som:

- Et tværkommunalt projekt (Morsø og Skive Kommune).
- Et partnerskab mellem to skoler, der har tradition for at arbejde kulturorienteret: M.C. Holms Skole i Morsø Kommune og Hem Børnehave og Skole i Skive Kommune.
- Et partnerskab/udviklingsfællesskab mellem de to skoler, 20 kunstnere fra hele landet, Limfjordsteatret, Morslands Historiske Museum, Museum Salling, Morsø Folkebibliotek, Skive Bibliotek, VIA University College. Læreruddannelsen i Skive, Aalborg Universitet. Efterfølgende er forskeren, innovator, forfatter og foredragsholder Kjeld Fredens blevet tilknyttet projektet.

Totalprojektet fik en ny titel:

"Vandringer på fortællingens hovedvej" og der kom fokus på både forandring og forankring.

- Styring
 - Vi to skoleledere baner vejen for "Vandringerne", og sikrer dialogen på alle planer. Vi har det overordnede ansvar for forandring og implementeringen af erfaringerne i skolernes kontinuerlige udviklingsarbejde.
 - Vandringerne er ikke et mål i sig selv. De bidrager til skolernes aktuelle og fremtidige arbejde med "Læring i bevægelse". De professionelle og forskellige institutioner skal finde nye veje og forpligte sig på arbejdet med alle børns dannelse og læring.
- Totalinvolvering: Alle elever, pædagoger, lærere, SFO-team fra M.C. Holms Skole og Hem Børnehave og Skole.
- Geografi og kompetencemiljø: Sallingsundlandet (forstået som Morsø og Skive Kommune). En udvidelse af skolernes kompetencemiljø (natur, kulturarv, kunstnere, professionelle formidlingsinstitutioner m.v.).
- Anledning: Jagten på fortællinger (kulturarv, fiktion, børns egne fortællinger og fortælleudtryk).
- Vision: at styrke børns identitetsdannelse i lokalsamfundet.
- Metoden: at udforske nye miljøer (natur, kulturarv), opbygge tværfaglige teams (lærere/pædagoger/kunstnere), udvikle formidlingen (Limfjordsteatret, kulturinstitutioner). Vi udvider skolernes kompetencemiljø til at omfatte lokalsamfundets ressourcer.

Totalprojekter har opnået ekstern finansiering fra Børns Møde med Kunsten/Kulturaftale Nordjylland, Huskunsterordningen/Statens Kunstråd, Kulturaftale Sallingsund.

De to skoler dækker p.t. selv alle udgifter til ekstra lønninger til lærere/pædagoger, afholdelse af seminarer (planlægning, metodeudvikling), materialer, transport af de enkelte ekspeditioner, dokumentation og pr-materialer. Hertil kommer medfinansiering af kunstnerhonorarer, deres transport og ophold. Medfinansieringen udgør en betragtelig sum, der opgøres inden årsskiftet 2013/2014.

I foråret 2013 blev det tydeligt, at "Vandringerne på fortællingens hovedvej" rummede kimen til et kontinuerligt udviklingsarbejde af interesse for de to skoler, forskere og for mange andre kulturudviklere på nationalt og nordisk plan. Det er vi skoleledere blevet bekræftet i under uformelle samtaler i fx Folketinget og Sekretariatet for Nordisk Ministerråd. Forklaringen er måske, at "Læring i bevægelse" forener og konkretiserer aktuel viden, reagerer på en samfundsmæssig nødvendighed og vilje til forandring. Samtidig giver det plads til, at deltagerne kan udvikle deres evner til at rumme og håndtere disse forandringer.

Overskriften på det, der fortsætter efter "Vandringerne", har fået titlen "Læring i bevægelse".

"Læring i bevægelse"

– udviklingskonceptets perspektiver, set i lyset af KulturKANten

I det følgende tillader jeg mig at trække paralleller mellem kulturpolitikken i "KulturKANten" og praksisfortællingen i vort udviklingskoncept over tid "Læring i bevægelse". Jeg oplever, at vi vil det samme!

Vort udviklingskoncept "Læring i bevægelse" udforskes og reflekteres via pilotprojektet "Mors rundt i 80 dage", totalprojektet "Vandringer på fortællingens hovedvej" og den metodeudvikling, der formes ovenpå erfaringer, forskningsbaseret viden m.v. Denne metodeudvikling fortsætter i eftersommeren 2013/2014- under overskriften "Læring i bevægelse", og den vil kombinere evidensbaseret praksis og praksisbaseret forskning. Ambitionen er, at bevægelsen via sit kvalitative arbejde kan involvere regionale, nationale og nordiske interessenter.

En aftale om dannelse – ligeværdighed

Kulturaftaler skaber forbindelse mellem stat, region og kommune.

Via tilskuddet fra Kulturpuljen og Børns Møde Med Kunsten er vort udviklingskoncept sat ind i en sammenhæng,

hvor vi kan trække på de forbindelser, der er etableret i og fra Region Nordjylland. Vi kan bidrage med praksisfortællinger på denne motorvej.

Udviklingskonceptet "Læring i bevægelse" er en lokal/tværkommunal aftale om partnerskab mellem institutioner (skoler, Limfjordsteatret, museer og folkebiblioteker, Læreruddannelsen) i Morsø og Skive Kommune. Det er samtidig en aftale med 20 kunstnere fra Nordjylland og resten af landet.

De tværgående samarbejder

Udviklingskonceptet "Læring i bevægelse" bevæger sig på tværs af

- kultur med stort K (litteratur, billedkunst, formgivning, musik, kulturarv, scenekunst) og kultur som udviklings- og vækstfaktor (borgere, institutioner, erhvervsliv) (kilde: Regional Udvikling – Kulturstrategi 2012-2013)
- uddannelsesinstitutioner, kulturinstitutioner og kunstnere
- på tværs af genrer. Alle kunstneriske udtryksformer er repræsenteret via de 20 kunstnere, herunder også kunstneriske blandingsformer og kunst via nye medier
- kunstnere bosat i Nordjylland og på tværs af landet
- kunstnere på tværs af generationer (alder, kunstnerisk virke).

Alle de professionelle voksne er ligeværdige udviklingspartnere i projektet, og de sidder sammen og planlægger, former og deltager i praksis sammen med børnene, reflekterer over deres erfaringer og er sammen om at udvikle nye praksis og metoder.

Børns dannelse – arbejdet med fødekæden

På Mors er der nogle særlige vilkår for børns kulturmøde (jf. kulturvaneundersøgelser). I udviklingskonceptet "Læring i bevægelse" er grundholdningen, at alle børn skal have de bedste betingelser for at udvikle sig som hele mennesker. De skal have lejlighed til at opdage de muligheder, der findes i deres nærområder (fx natur, kultur, kunst).

Når forældre, skole, kulturinstitutioner, kunstnere samarbejder og skaber nye læringsmiljøer – indtager andre arenaer, så er der større sandsynlighed for at nå alle børn og medvirke til inkluderende fællesskaber, der giver den enkelte lyst til og mulighed for selv at udforske videre. Målet er ikke at gøre børn til kulturbrugere, men at gøre dem til kulturelle aktører i deres tid og i deres hverdag.

Mødet, Mulighederne og Mangfoldigheden

Kulturregionens kulturpolitiske vision: at skabe kulturelle møder, muligheder og mangfoldighed er en rigtig fornem horisont for vort arbejde med udviklingskonceptet "Læring i bevægelse".

Vi forsøger et positivt og helt konkret opgør med Mors som udkant. I mødet med nordiske og nationale partnere om vort udviklingskoncept bliver vi bekræftet i, at vores tænkning og praksis er på forkant. I det hele taget involverer vi politikere og en bred kreds af interessenter i dialogen om, hvad "Læring i bevægelse" er for en fortælling, hvad den handler om, og hvad moralen kan være. Det sker bl.a. via 4 små pixi-bøger, som alle deltagere og potentielt interesserede (lokale politikere, landspolitikere, interessenter på lokalt, regionalt, nationalt og nordisk plan) har modtaget undervejs.

Mødet med kulturen og kunsten er et direkte og autentisk møde over tid. Børn, lærere/pædagoger/SFO-team planlægger og vandrer sammen i en uge. De er af sted på ekspedition i landskabet (Sallingsund-landet), og her får de en relationsbaseret tilgang til kulturarv, naturvejledning, virksomhedskultur, kunstneriske genrer og lokal kultur- lokale borgere. De mundtlige fortællinger, der hvor fortællingen har sit udgangspunkt (fx jernbanen, moleret, herregårde) fortalt af dygtige formidlere, giver en særlig stemning og en lyst til, at børnene skaber egne fortællinger i en kombination af fag og kunstneriske udtryk.

Mulighederne opstår i og med, at børnene har tid (en uge uden klokke tid) og bevæger sig langsomt (vandring, cykling, undtagelsesvis bus). De er ude hele ugen. De lærer kunstnere og kulturformidlere at kende, og opdager at kultur kan være en levevej.

De bliver ydmyge og respektfulde omkring naturen og kulturens gaver. De får en indsigt og et selvværd, som de bringer med sig på deres videre færd i og udenfor Sallingsundlandet.

Mangfoldigheden bliver til at få øje på i juni 2013, når 500 børn og voksne på denne vis indtager Sallingsundlandet. Formidlingen bliver også mangfoldig, i og med at 12 ekspeditioner vender hjem med deres fortællinger i en mangfoldighed af æstetiske udtryksformer. 500 mennesker bliver ambassadører for nye måder at forene lokalsamfund, dannelse og læring. Flere fonde/puljer får en oplevelse af, hvordan deres øremærkede bidrag medvirker til et udviklingskoncept, der skaber helhed i en mangfoldighed af komponenter.

Igennem arbejdet med udviklingskonceptet "Læring i bevægelse" håber vi – sammen med Region Nordjylland og Kulturaftale Nordjylland – at kunne bidrage til at øge kendskabet til regionens innovative arbejde og ansvarlighed om at understøtte livsduelige og glade mennesker, der danner identitet i et livslangt perspektiv – med udgangspunkt i det sted, hvor de bor og lever.

Jeg glæder mig til at fortsætte det gode samarbejde.
Med venlig hilsen

Kirsten Langer
Skoleleder M.C. Holms Skole

REGION NORDJYLLAND

BØRNS MØDE MED KUNSTEN

Puljer i regi af Region Nordjylland, Kulturaftale Nordjylland - Kulturpuljen og Børns Møde Med Kunsten - har sammen med Kulturaftale Sallingsund og Statens Kunstråd. Huskunstnerordningen bidraget både indholdsmæssigt og økonomisk til gennemførelsen af "Vandringer på fortællingens hovedvej".